

елементи двох правових культур, освітнього процесу та перекладацької практики. Видання сприятиме розвитку української і польської юридичної термінології, впровадженню сучасних методик викладання української мови як іноземної та формуванню компетентного двомовного фахівця – перекладача, правника, експерта в галузі міждержавного спілкування.

Список використаних джерел

1. Mytnik I., Przybysz O., Zaika N. *Український мовний і юридичний словник*. Część 2. Ochrona danych osobowych. Podręcznik do nauki języka ukraińskiego. Wydawnictwo Instytutu Kultury Regionalnej i Badań Literackich im. Franciszka Karpińskiego oraz Uniwersytetu Warszawskiego». 2024, 192 s.

2. Загальний регламент про захист даних (GDPR). Доступ: <https://gdpr-text.com/uk/>.

3. Закон України «Про захист персональних даних» №2297. 2010. Доступ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.

4. Словник української мови. У двадцяти томах. Том 1-14. Наук. кер. Широков В. А., кол. авторів. Київ, 2010-2023. Доступ: <https://sum20ua.com/?wordid=0&page=0>.

5. Словники України online. Доступ: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.

Клак Оксана Степанівна,

доцент кафедри мовної підготовки
Львівського державного університету
внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент

ПАРОНІМИ В МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Важливим елементом професіограми сучасного фахівця є, зокрема, досконале володіння культурою мовлення. Для майбутніх правників дотримання норм літературної мови, точність, доречність мовлення є не лише вимогою, а й

професійною необхідністю. Від точного, грамотного вибору слова залежить зміст правових актів, розуміння правових норм, однозначність сприймання юридичного тексту, його зрозумілість як для фахівців, так і для нефахівців, «від того, як висловлює думку юрист, залежить, наскільки правильно його розуміють клієнти, оточення й наскільки точно вони можуть дати свої пояснення чи показання» [2, с. 142]. Цього можна досягнути лише неухильним дотриманням лексичних норм сучасної української літературної мови, зокрема у використанні паронімів.

Під паронімами розуміють «слова, а також фразеологічні одиниці й синтаксичні конструкції, що при повній чи частковій семантичній відмінності є дуже подібними формою, унаслідок чого можуть сплутуватися у мовленні» [4, с. 460]. Поширене й вузьке розуміння паронімів, за яким до цієї групи лексики відносять лише спільнокореневі слова однієї частини мови, схожість у морфемній будові яких породжує і значеннєву подібність; чи й різнокореневі, випадкова співзвучність яких зумовлює сплутування в мовленні.

Близькість фонетичного складу та морфологічного оформлення зумовлює помилки у вживанні паронімів у мовленні, спричиняючи непорозуміння між мовцями, спотворення змісту висловлювання, хибне тлумачення документа, закону тощо. Мовлення майбутніх юристів хибує як неправильним уживанням загальномовних паронімів, так і паронімів-термінів чи загальноновживаного слова й терміна, зокрема: *адрес* – письмове, переважно ювілейне вітання особи, установи, *адреса* – позначення місця проживання когось, місцезнаходження чогось [1, с. 16]; *активація* – збудження чогось, посилення діяльності організму, *активізація* – спонукання когось, чогось до діяльності, активніших дій; більший вияв чогось [1, с. 16]; *акцесійний* (договір) – договір, яким держава приєднується до раніше укладеного договору між іншими державами, *акцесорний* (договір) – додатковий договір, який існує лише у зв'язку з іншим

(головним) договором [1, с. 17]; *вдача* – сукупність психічних особливостей людини, які виявляються в її діях, поведінці, характері; *нахил*, *звичка* (також про тварин), *удача* – позитивний, бажаний наслідок чогось, *успіх* [1, с. 60]; *виборний* – який визначається, обирається голосуванням на якусь посаду або для виконання певних обов’язків; якого заміщують шляхом виборів, а не призначенням, *виборчий* – який стосується проведення виборів та різних заходів, пов’язаних із ними [1, с. 65]; *вигляд* – сукупність зовнішніх ознак, особливостей когось, чогось, що створює відповідне враження, *вид* – обличчя; *краєвид*; окрема галузь роботи, заняття, різновид у ряді предметів, явищ тощо [1, с. 66]; *викуп* – за гроші, плату забирання назад чогось відданого в заставу; звільнення когось за гроші, плату, *відкуп* – право на стягнення безпосередньо з населення податків на оренду чогонебудь, яке надавала держава приватній особі за певні гроші [1, с. 69]; *виконавський* – який стосується виконання музичного, літературного твору, певної ролі в театральній виставі, *виконавчий* – який здійснює виконання рішень, постанов, практичне керівництво чимось [1, с. 69]; *вимога* – наполегливі побажання, прохання; *норми*, *правила*, *вимагання* – домагання чого-небудь примусом, погрозами, насильством [3]; *федеративний* – який є федерацією (державне об’єднання): стосується федерації, *федеральний* – загальнодержавний (стосовно деяких держав) [1, с. 432] тощо.

Серед паронімів, уживаних у мовленні здобувачів вищої освіти, переважають спільнокореневі слова, що відрізняються префіксами (*емігрант* – *іммігрант*, *указ* – *наказ*, *зумовлювати* – *обумовлювати*, *підстава* – *застава*), суфіксами (*громадський* – *громадянський*, *збірка* – *збірник*, *абонент* – *абонемент*, *змагальність* – *змагання*, *особистий* – *особовий*, *авторитетний* – *авторитарний*), коренями (*вид* – *вигляд*, *дискант* – *дисконт*).

Проблеми, пов’язані з уживанням паронімів, зумовлені недостатнім знанням лексичних норм сучасної української

літературної мови, обмеженим словниковим запасом мовців, нерозрізненням ними значень таких слів в усному й писемному мовленні.

Отже, використання паронімів у мовленні здобувачів вищої освіти є закономірним процесом, який, проте, вимагає особливої уваги через близькість звукового оформлення таких слів і ймовірно некоректне їх уживання, що впливає на порозуміння між мовцями, однозначність і правильність сприймання тексту, загальне враження, довіру до автора повідомлення тощо. Для уникнення подібних помилок варто послуговуватися лексикографічними джерелами, корегувати тексти, підвищувати мовну компетенцію.

Список використаних джерел

1. Головащук С. І. Словник-довідник з українського слововживання. Київ: Наукова думка, 2004. 448 с.
2. Короткова Ю. М. Поняття структури і культури мовлення юриста. Правовий часопис Донбасу. 2019. №2. С. 148–149.
3. Словник української мови: у 20 т. URL: <https://sum20ua.com/>
4. Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 820 с.